

Флорина ШЕХУ

37. 014. 61 : 005

ПРОДУКТИВНА ПЕДАГОГИЈА – ПРИОД КОН ПОВРЗАНОСТАНА ОБРАЗОВАНИЕТО И ПРОФЕСИОНАЛНИОТ РАЗВОЈ НА НАСТАВНИЦИТЕ СО ОБРАЗОВНИОТ МЕНАЏМЕНТ

Abstract

Productive pedagogy is a kind of connective and emphasizing approach that among other things emphasizes the importance of education and professional development of teachers through modern treatment and connection with the educational management. The reasons for this are found in many scientific views analyzing the disadvantages and shortcomings in the realization and introduction of various educational reforms and policies in many educational systems, including the issue of the education of the teachers, both in terms of the initial education and the professional development. Productive pedagogy is not a new pedagogical theory, nor is it a discipline. It is a model, a frame that strives to increase the quality of learning and the accomplishments, i.e. to realize the function and the role of the education in general.

The connection of productive pedagogy with the education of teachers, regardless if it is initial or professional development, starts with the improvement of the quality in terms of the practical management in the frames of education, i.e. the way of planning, organization, coordination, implementation and control of the process of learning. Specifically, at present, the teachers face challenges related to their “feeling, understanding and trust” in the success of their practices rather than the administrative work and the standardization of their educational work.

***Key words:** productive pedagogy, teacher education, professional development of teachers, educational management.*

ВОВЕДНИ СОГЛЕДУВАЊА

Продуктивна педагогија како модел, првенствено е појавена како одговор на низа спроведени образовни реформи и политики воопшто во областа на воспитанието и образованието, опфаќајќи го и образованието и професионалниот развој на наставниците. Како најразвиен пример и пообеман приод кон научно-истражувачко третирање на продуктивната педагогија се посочува Австралија, каде што и сенарекува како продуктивна педагогија, додека пак во САД е по позната под терминот автентична педагогија.

Во периодот од осумдесетите години до почетокот на 2000-те години, во рамките на образовниот оддел на државата Queensland, Австралија, воведен е еден значаен истражувачки проект од

лонгитудинален вид, со респектабилен примерок на истражување, кој даде низа релевантни резултати и заклучоци поврзани со наставниците, низ третирање на прашањата поврзани со успешноста на учењето на учениците и излезните резултати од воспитанието и образованието. Спроведеното истражување беше поврзано со продуктивна педагогија и послужи како зародиш и на останати истражувања од наведениот приод (Gore; Zeichner & Tabachnich; Puk & Haines; etc.), со што денес постои една развиена и богата практика од моделот на продуктивна педагогија, за образование и професионален развој на наставници.

Како поблиска општа дефиниција на продуктивна педагогија се подразбира постоењето на една заедничка рамка низ која наставникот ќе одлучува преку избирање и развивање на основни професионални барања, и тоа: а) што ќе подучува, б) различните стилови и приоди на учење како и потеклото на учениците (The State of Queensland- Department of Education and Arts, 2004). Спореднаведеното продуктивна педагогија преставува еден вид на водич при поставување на прашањето зошто наставниците ги учат учениците на одреден начин, како и дава основа при одлучување на низа наставни стратегии и стратегии на учење кои на учениците, но и на наставниците највеќе им одговараат. Значи односот наставник – ученик е однос субјект – субјект, при што се води максимална грижа за самото учење, а помалку за тоа што се смета дека влијае и се очекува од образованието и воспитанието на учениците во одредена возраст и временски период. Поточно, на реализацијата на наставната програма не се приоѓа на еден слеп, пасивен, чисто менаџменски приод, туку како на една основа чија реализација во голема мера зависи од самиот процес на учење, од примената на наставните стратегии, приоди, како и сето тоа што го носи секој ученик во себе, од аспект на културното, социјалното и друго потекло.

Според разни автори, тоа што претходно е наведено за продуктивна педагогија, истотака има и некои одредени претпоставки, меѓу кои и тоа дека истото не значи дека одговара на секој наставен предмет, како и тоа дека преку неа ќе се опфатат и покријат сите елементи што ја сочинуваат ефективната настава. Туку продуктивна педагогија го насочува наставникот да биде секогаш активен во барањето на соодветни одговори поврзани со постигнување на вистински, посакуван квалитет на воспитание и образование.

ГЛАВНИ ДИМЕНЗИИ И ЕЛЕМЕНТИ НА ПРОДУКТИВНА ПЕДАГОГИЈА

Како главни димензии на продуктивна педагогија се наведуваат следните: а) интелектуален квалитет; б) поврзаност; в) подржувачка училничка средина и г) сознавање, препознавање на различности. Наведените четири димензии на продуктивна педагогија во себе вклучуваат

и низа на посебни елементи кои даваат појасна слика за секоја димензија одделно. Под *интелектуален квалитет* се подразбира нивото на кое учениците се ангажирани во автентични активности за учење, а кои им се потребни како идни возрасни лица за успешност во реалниот живот. Како елементи на интелектуалниот квалитет се наведени: повисок степен на размислување; длабоко знаење; длабоко разбирање; суштински разговори, конверзации; знаења како проблеми; и метајазик. Димензијата наречена *поврзаност*, го подразбира нивото на кое учениците се вклучени во реалните, хипотетичките или практичните проблеми кои се поврзани не само со тоа што е во училиницата, туку и надвор од неа. Како елементи на поврзаноста се наведуваат следните: интеграција на знаења; припаднички, позадински знаења; поврзаност со светот; и курикулум базиран на проблеми. Во однос на следната димензија наречена *подржувачка училиничка средина*, се смета дека го опфаќа нивото на кое учениците се вклучени во однос на: влијанијата од природата на активностите кои ги имаат превземено; сериозното вклучување во нивното учење; регулација на нивното однесување; и познавање на експлицитните критериуми и високи очекувања кои треба тие да ги постигнат. Во однос на димензијата наречена *сознавање, препознавање на различности* се подразбира нивото на кое учениците се вклучени во: знаења за вредностите и опсегот, спектарот на културите; креирање на позитивни односи со другите; почитување на личноста; и креирање на чувството за заедница. Како елементи на наведената димензија се следните: поседување на знаења за културата; инклузивноста; нарацијата; групниот идентитет и активното граѓанство.

Наведените димензии и елементи на продуктивната педагогија, даваат поблиско појаснување на сликата и составните делови на сето тоа што се смета дека е од суштинско значење за постигнување на една продуктивност во областа на воспитанието и образованието. Тоа е поблиску до сфаќањата за подржување и развивање на еден поинаков пристап и третман на процесот на учење, постигнување на повисок интелектуален квалитет, интеграција со светот во кој живееме и тоа на еден индивидуален и критички начин, преку разбирање на самата личност и тоа што го носи со себе, во процесот на сопствениот, но и на групниот идентитет, преку персоналноста, културата, социјалноста, итн. Ваквиот приод кон постигнување на повисок воспитен и образовен квалитет во се по диверзивните општества и општествени постигнувања, преставува обид за извлекување на најпозитивните влијанија од процесот на воспитание и образование и нивно резултирање со успешност во понатамошниот живот на поединецот, во индивидуален и групен аспект.

ПРОДУКТИВНАТА ПЕДАГОГИЈА –ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ПРОФЕСИОНАЛНИОТ РАЗВОЈ НА НАСТАВНИЦИТЕ И ОБРАЗОВНИОТ МЕНАџМЕНТ

Причините за појавување на продуктивна педагогија првенствено лежат во обидите за изнаоѓање на одговор на прашањето да се биде на успешен наставник, кој постигнува одлични воспитни и образовни резултати и кој ги постигнува поставените цели и стандарди. Ваквиот пристап доведува до фокусирање на одредени аспекти кои сами по себе не се од суштинско значење за постигнување на квалитетно воспитание и образование. Имено според подржувачите на продуктивна педагогија воспитно-образованиот процес сам за себе и не е до толку значаен, колку што е начинот на учење на учениците, нивниот приод кон научните сознанија, нивната мотивација, систем на вредности, социјални односи со други, итн. Односно продуктивната педагогија го иззема наставникот од можноста да биде на одличен воспитно-образовен играч, кој се грижи да го менаџира целиот процес во еден перфектен начин, и кој ја менаџира својата работа зошто тоа и се очекува од него, а не само поради учењето од страна на учениците.

Во однос на иницијалното образование, може да се наведе дека при скоро секоја образовна реформа (третирано во пошироки рамки) опфатен е и делот за воведување на промени и во областа на образование на наставници, сметајќи дека со ова директно ќе се подобри квалитетот на наставниците. Но, постојат низа анализи и укажувања дека стекнувањето на квалитет кај наставниците не завршува со зајакнување, реформирање или воведување на иновации и иницијативи само во делот на нивното иницијално образование. Најголемиот залог се појавува кога и самите наставници се свесни дека постојат одредени слабости и неможности за постигнување на завршен систем на квалитетно образование во периодот на нивното иницијално образование (Ramsey, 2000). Поточно, според низа истражувања, голем број на дипломирани наставници имаат ставови и мислења дека со самото дипломирање, не значи дека истите се целосно подготвени за високо квалитетна и ефективна работа во практика. И тоа е сосема очекувано. Причините на појавување на вакви ставови и мислења, се должи на постоење на одредени ограничувања во однос на слабата основа на знаења, потоа фрагментација на знаења и нивна некохерентност (Gore, 2001, Tom, 1997), итн., во периодот на иницијално образование на наставниците. Од друга страна и при активно работење на наставниците во практика, се појавува парцијалнотретирање на одредени аспекти при професионалното формирање на наставниот кадар, со што се доведува до низа слабости и пропусти во однос на квалитетот на воспитанието и образованието на учениците. Во контекст на наведеното, при секое реформирање или иновација на иницијалното, но и на професионалното образование на наставниците, со наведување на т.н “списоци,, на потребни

знаења, способности и вештини, без суштинско разгледување на поврзаноста на теоријата и практиката, доведува до формално задржување на наставниците, (но и на учениците) кон остварување на дел од листата на потребните компетенции, без градење на целовитост на воспитниот и образовниот квалитет (Gore and Morrison, 2001).

Како може одговор за надминување на ваквите состојби, се нудат одредени модели во областа на педагошката наука, меѓу кои е и продуктивна педагогија. Појавата на продуктивна педагогија, не означува синтеза на сите модели, патишта на педагошко третирање на квалитетното воспитание и образование, ниту преставува решение, туку првенствено е рамка која се користи и при иницијалното и при професионалното образование на наставниците за опишување, размислување и приод кон сите аспекти на работата во практиката, како можност за размислување за работата во училища, за воспоставување на дијалог меѓу сите релевантни воспитни и образовни фактори и чинители, (наставници, училишни професионални служби, администратори од локално и национално ниво, итн.), во однос на интелектуалните и социјалните излезни резултати на учениците.

Во контекст на наведеното, прашањето на поврзаноста на продуктивната педагогија со образовниот менаџмент, се гледа во сфаќањето на менаџирањето на воспитанието и образованието како составен дел не само на практичната реализација на истите, туку и во процесот на иницијално и професионално образование на наставниците. Досегашното сфаќање дека образовниот менаџмент се однесува на одредени аспекти на воспитанието и образованието поврзани првенствено со практиката, или пак на одредени субјекти директно или индиректно поврзани со истите, се покажа не толку соодветно, поради што се доведе до паралелизам во третирањето и функционирањето на образовниот менаџмент и останатите области на образованието и професионалниот развој на наставниците. Потребата од поврзаност на продуктивната педагогија со образовниот менаџмент и образованието и професионалниот развој на наставниците, треба да се третира од аспект на димензиите на рамката што ја нуди продуктивната педагогија, а која е значајна и во делот на иницијалното, но и во делот на професионалниот развој на наставниците, каде што на менаџирањето се гледа доста пошироко и подалеку од самото, едноставноменаџирање. Имено не само како исполнување на планираното и очекувањата, туку и како начин на приод кон остварување на повисок квалитет на воспитанието и образованието на учениците, на наставници и воопшто на воспитанието и образованието.

ЗАКЛУЧОК

Продуктивна педагогија како еден од низата модели во областа на педагогијата како наука, претставува можност за зајакнување на процесот на иницијалното и на професионалното образование на наставниците,

преку надминување на голем број на слабости од низата реформи и иницијативи за постигнување на квалитет во воспитанието и образованието. Имено поради заложбите на продуктивната педагогија за целовитост и континуирано професионализирање и развивање на стекнатите знаења, способности и вештини на наставниците, како и при тоа примената на образовниот менаџмент во вистинска смисла на зборот, а не само поради менаџирање само по себе, укажува на постоење на солидна основа за нов приод кон самиот процес на образование и професионален развој на наставниците во современи услови и потреби.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Berliner, D.C (2000). A personal response to those who bash teacher education. *Journal of Teacher Education*, 51 (5), 358-371;
2. Gore, J.M, Griffiths, T & Ladwig, J.C (2004). Towards better teaching productive pedagogy as a framework for teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20, 375-387;
3. Mahony, P. & Hextall, J.(2000). *Reconstructing Teaching: standards, performance and accountability*. London: RoutledgeFalmer;
4. Lingard, B. Mills, M. & Hages, D. (2000) Teacher School Reform and Social Justice: challenging research and practice, *Australian Educational Researcher*, 27 (3), 93-109;
5. Ramsey, G.(2000). Quality matters. Revitalizing teaching: Critical times, critical choices. *Report of the Review of Teacher Education*, New South Wales. Sydney: NSW Department of Education and Training.